ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС
Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

1

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 1

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 1

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)

За загальною редакцією ***С. В. Ківалова***

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 1. – 772 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск ***М. Р. Аракелян***

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Ругало Богдан Андрійович
ВПЛИВ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ПРАВА ЛЮДИНИ В УМОВАХ МІЖНАРОДНИХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ 288
Taylor Alla
SOME THOUGHTS REGARDING WOMEN'S RIGHTS ADVOCACY IN ISLAMIC STATES 291
Фасій Анастасія Володимирівна
МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСІБ З ПСИХІЧНИМИ РОЗЛАДАМИ 293
Чернявський Марк Віталійович
АДАПТАЦІЯ МИРОТВОРЧИХ ОПЕРАЦІЙ ООН ДО СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: ГІБРИДНІ ЗАГРОЗИ, ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ТА КІБЕРБЕЗПЕКА 297
Чорний Інеса
ІННОВАЦІЙНІ ЮРИДИЧНІ ПІДХОДИ ДО НОВИХ ВИКЛИКІВ У ПОЛЯРНИХ МОРСЬКИХ ЗОНАХ: ЗМІЦНЕННЯ МІЖНАРОДНОГО УПРАВЛІННЯ В АРКТИЦІ ТА АНТАРКТИЦІ 300

СЕКЦІЯ 6. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ МОРСЬКОЇ ТА МИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Кормич Борис Анатолійович
ЕКОЛОГІЧНА СТРАТЕГІЯ ДЛЯ МОРСЬКИХ ПОРТІВ УКРАЇНИ: ПРАВОВИЙ БАЗИС І ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗУСИЛЛЯ 304
Аверочкіна Тетяна Володимирівна
ЩОДО ПРОТИДІЇ ЗАБРУДНЕННЮ ПОВІТРЯ ВІД МОРСЬКОЇ ТА ПОРТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ..307
Федотов Олексій Павлович, Назарко Артем Аркадійович
АВТОРИЗАЦІЯ НА ПРОВАДЖЕННЯ МИТНОЇ БРОКЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ 311
Батанова Людмила Олександрівна
ЗНАЧЕННЯ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ ПРИ ВИРІШЕННІ МИТНИХ СПОРІВ 315
Коваль Наталія Олексіївна
ОНОВЛЕНА НАЦІОНАЛЬНА ТРАНСПОРТНА СТРАТЕГІЯ УКРАЇНИ ТА РОЗВИТОК ВНУТРІШНЬОГО ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ 318
Малєєва Ганна Леонідівна
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРИТЯГНЕННЯ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВИННИХ ОСІБ ЗА ЗАБРУДНЕННЯ МОРЯ 321
Сергєєв Юрій Володимирович
МОРСЬКА БЕЗПЕКА ТА ОХОРОНА ПІДВОДНИХ КАБЕЛІВ: ПЛАН ДІЙ ЄС 324
Барановська Валентина Федорівна
РЕФОРМУВАННЯ ПІДХОДІВ ДО ЕКОЛОГІЧНОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ. 329
Гайдаржи Роман Андрійович
ДЕЯКІ НОВІ ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ В ЧАСТИНІ ЕКСПЛУАТАЦІЇ МИТНОГО СКЛАДУ, СКЛАДУ ТИМЧАСОВОГО ЗБЕРІГАННЯ 332

СЕКЦІЯ 7. ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СУДОУСТРОЮ, ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРАТУРИ, ІНШИХ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ, АДВОКАТУРИ

Бакаянова Нана Мезенівна
СТАНДАРТИ ДИСЦИПЛІНАРНОГО ПРОВАДЖЕННЯ СТОСОВНО АДВОКАТА 337
Косюта Михайло Васильович
СПЕЦІАЛІЗОВАНА ЕКОЛОГІЧНА ПРОКУРАТУРА 342
Костенко Сергій Костянтинович
ДИСЦИПЛІНАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРОКУРОРІВ: НАЦІОНАЛЬНА ПРАКТИКА ТА ПРОБЛЕМИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ 345
Свида Олексій Георгійович
ДОБІР КАНДИДАТІВ НА СУДДІВСЬКІ ПОСАДИ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ 348

Коваль Наталія Олексіївна
Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри морського та митного права, кандидат юридичних наук,
доцент

ОНОВЛЕНА НАЦІОНАЛЬНА ТРАНСПОРТНА СТРАТЕГІЯ УКРАЇНИ ТА РОЗВИТОК ВНУТРІШНЬОГО ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ

Прийняття у 2020 р. Закону України «Про внутрішній водний транспорт» [1] стало давно очікуваним та важливим кроком в оновленні правової бази у сфері річкового судноплавства та реалізації основних вимог директив та регламентів Європейського Союзу відповідно до Угоди про асоціацію [2]. Очікується, що реалізація положень цього Закону сприятиме розбудові берегової інфраструктури українських річкових комунікацій, розвитку ринку послуг у сфері внутрішнього водного транспорту через покращення транспортної логістики та створення умов для формування системи мультимодальних перевезень, поліпшенню стану річкового та пов'язаного з ним господарства, залученню інвестицій та оптимізації і переорієнтації вантажопотоків на екологічніший та економічно вигідніший річковий транспорт, що сприятиме розвантаженню автомобільних шляхів та зменшить їх зношеність і, відповідно, витрати на ремонт.

Крім наведених переваг, розвиток річкових сполучень та приділення більшої уваги фінансовій та податковій підтримці їх зростання спричинить низку позитивних перетворень соціально-економічного та природоохоронного спрямування. Так, річкові перевезення зумовлюють нижчий рівень викидів CO_2, що сприяє досягненню цілей екологічного порядку денного як на регіональному, так й на глобальному рівні, серед іншого, передбачених Білою книгою щодо розвитку, досягнень та майбутнього сталого внутрішнього водного транспорту 2020 р. [3]. Це допоможе також створенню нових робочих місць як у самому секторі внутрішніх водних сполучень, так й тих, що з ним пов'язані – суднобудуванні та рекреаційній сфері. Переоснащення парку суден для річкових перевезень та змішаних перевезень «річка–море» зумовить відновлення суднобудівної галузі, а необхідність впровадження екологічно чистих видів палива, модернізованих двигунів, інноваційного портового та термінального обладнання стануть додатковим імпульсом для наукових досліджень. У цілому, комплексний розвиток та розбудова річкового сектору перевезень, завдяки спрощенню доступу до внутрішніх водних сполучень очікувано зробить експорт української продукції більш конкурентоздатним, сприятиме його збільшенню, розвитку міжнародної торгівлі та перерозподілить вантажі між річковими та морськими портами, що наразі зазнають значного перевантаження та брак можливостей для зупинення для проведення чергових технічних модернізацій і переоснащень.

Розвиток внутрішнього водного транспорту в Україні набув широкого висвітлення в оновленій наприкінці 2024 року Національній транспортній стратегії України на період до 2030 року та затвердженому операційному плані заходів

з її реалізації у 2025 – 2027 роках [4]. Зокрема передбачається схвалення Стратегії розвитку внутрішнього водного транспорту, проєкт якої було розроблено у 2021 р., підкреслюється «потреба у відновленні роботи, збільшенні ефективності та конкурентоспроможності внутрішнього водного транспорту, у т.ч. відновлення та забезпечення розвитку судноплавства на всіх судноплавних внутрішніх водних шляхах України (р. Дніпро, Дністер, Горинь, Стир), зокрема шляхом розвитку суміжних, додаткових та потенційно ефективних напрямів використання інфраструктури внутрішнього водного транспорту», а також відзначається, що «інтеграція до транс'європейської транспортної мережі потребуватиме … модернізації інфраструктури внутрішнього водного транспорту». Серед актуальних завдань визначено «створення можливостей експлуатації об'єктів інфраструктури внутрішнього водного транспорту для розвитку суміжних, додаткових та потенційно ефективних напрямів її використання (рекреація, туризм, реабілітація та оздоровлення, спортивна інфраструктура на річках тощо)» та «розвиток мережі туристичних маршрутів та транспортної інфраструктури, пов'язаної з розвитком внутрішнього туризму», що підтверджує наведені вище тези стосовно впливу розвитку річкових сполучень та суміжні види діяльності.

Крім того, акцентовано увагу на екологічних завданнях, та підкреслено, що «на даний час галузь внутрішнього водного транспорту стикається з численними проблемами та викликами. Зміни клімату диктують необхідність більшої екологічності, що характеризується зменшенням (у перспективі аж до нульового рівня) обсягу викидів парникових газів і належного управління відходами з суден і забрудненими водами, а також залишками вантажу з метою забезпечення дотримання відповідних міжнародних конвенцій, до яких приєдналася або планує приєднатися Україна». Це відповідає сучасним тенденціям розвитку як морського, так й внутрішнього водного компонентів судноплавної галузі, а також сприяє досягненню Цілей сталого розвитку ООН [5].

В оновленій Національній транспортній стратегії України на період до 2030 року відзначено виклики, ризики та загрози функціонуванню транспортної галузі України, що пов'язані з широкомасштабним вторгненням РФ, і, як представляється, більшість передбачених комплексних новацій та перетворень будуть впроваджуватися під час повоєнного відновлення та повернення контролю над усіма українськими територіями та акваторіями. При цьому, окремі проєкти уже знаходяться на стадії реалізації. Так, у березні 2025 р. відбулося робочої групи «Україна–Туреччина» з відновлення, яке об'єднало представників урядів, державних підприємств України та більше тридцяти турецьких компаній з метою налагодження співпраці на двосторонній основі і реалізації проєктів відновлення. На теперішній час ДП «АМПУ» реалізується два основні проєкти з міжнародною участю, що орієнтовані на відновлення портової інфраструктури. Перший стосується закупівлі суден спеціального призначення для використання у портових акваторіях, перевантажувальної техніки та обладнання для Дунайських портів, другий – відновлення критичної портової інфраструктури та її захист [6].

Таким чином, модернізація законодавства України у сфері внутрішнього водного транспорту сприятиме поступовому відновленню річкового судноплавства та наближенню до європейських правових стандартів і кращих практик адміністрування. Оновлена Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року підкреслює важливість розвитку внутрішнього водного транспорту для підвищення конкурентоспроможності української економіки, досягнення екологічних цілей та підтримки суміжних галузей, таких як суднобудування та рекреація. Попри триваючі виклики та загрози, впровадження нових ініціатив для відновлення та розвитку річкових перевезень є важливим етапом для забезпечення економічної стабільності та екологічної стійкості сучасної України.

Список використаних джерел:

1. Про внутрішній водний транспорт : Закон України від 3 грудня 2020 р. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1054-20#Text

2. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, 2014. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

3. White Paper on the Progress, Accomplishment and Future of Sustainable Inland Water Transport, 2020. URL: https://unece.org/DAM/trans/main/sc3/publications/IWW_WhitePaper_ECE_TRANS_279.pdf

4. Про схвалення Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках: постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2024 р. № 1550. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-2024-п#n22

5. The 17 Goals. URL: https://sdgs.un.org/goals

6. За підтримки Світового банку для портів на Дунаї придбають обладнання, спецфлоту та техніки на 34 млн доларів США. *Південь сьогодні*. URL: https://yug.today/za-pidtrymky-svitovoho-banku-dlia-portiv-na-dunai-prydbaiut-obladnannia-spetsflotu-ta-tekhniky/

Ключові слова: річкові перевезення, судноплавство, програмне регулювання, розвиток транспорту, відновлення.

Keywords: river transportation, shipping, program regulation, transport development, recovery.